

III CONGRÉS LITÚRGIC DE MONTSERRAT

(Barcelona, Centre de Pastoral Litúrgica de Barcelona, 1993, 448 p.)

Els darrers dies de juny de l'any 1990 més de cinc-cents catòlics de Catalunya (preveres, religiosos/es i seglars) es reuniren a Montserrat per al IIIer. Congrés Litúrgic. S'esqueia el 75è aniversari del Ier Congrés (1915) i el 25è del II Congrés (1965). Hi eren també els bisbes i abats, així com el cardenal-prefecte de la Congregació per al Culte Diví i la Disciplina dels Sagraments i el nunci apostòlic a Espanya.

L'abril de 1993 varen sortir publicades les actes. Malgrat el lapse de gairebé tres anys, transcorregut entre el congrés i el llibre, aquest manté la plena actualitat i posa a l'abast de tota persona interessada per la litúrgia el contingut del congrés.

La publicació ha anat a càrrec del Centre de Pastoral Litúrgica de Barcelona i ha estat preparada per Bernabé Dalmau, monjo de Montserrat, i pel diaca Josep Urdeix, secretari del centre. Ambós havien treballat en la realització del congrés. El contingut es desglossa en: crònica, al·locucions, conferències generals i ponències de les seccions. També hi ha alguns documents: convocatòria, conclusions, comunicació pastoral (posterior) dels bisbes de Catalunya. Igualment la carta del Cardenal Secretari d'Estat i el telegrama a la Santa Seu.

A la crònica s'exposen els qüestionaris de treball, gràcies als quals es van fer una reflexió i sensibilització prèvia, resumida per JOAN LLOPIS. JAUME BADÍA (de Montserrat) descriu la marxa de les jornades. Les al·locucions són les paraules de benvinguda de l'abat SEBASTIÀ M. BARDOLET i de l'arquebisbe RAMON TORRELLA així com les homilies dels celebrants: cardenal Eduardo Martínez Somalo, Mario Tagliaferri, Ricard M. Carles, Ramon Torrella i cardenal Narcís Jubany.

Pel que fa a les conclusions, el darrer dia se'n llegiren unes de provisionals. Un cop sistematitzades foren enviades als congressistes i fetes públiques el 27 de desembre.

El 8 de setembre de 1991 els bisbes de Catalunya publicaven l'exhortació *La Litúrgica font de la vida espiritual*: recordant el moment privilegiat que va ser el congrés i tenint en compte les seves conclusions, assenyala alguns punts per a potenciar la vida litúrgica a les diòcesis catalanes. Els principis que l'orienten el fan interessant a tothom qui cultivi la litúrgia.

De les homilies assenyalarem només que el cardenal MARTÍNEZ SOMALO va citar un text de Joan Maragall que, a començaments de segle, ja era testimoni de la necessitat d'una reforma per a la participació dels fidels.

PERE TENA, aleshores sots-secretari de la Congregació, parla de *La pastoral litúrgica, del Vaticà II als nostres dies*. El balanç és realista: molt de positiu, però també desencerts i posicions contràries. L'anàlisi de la sensibilitat de l'home actual davant el que és religió constata característiques que li fan difícil de captar la litúrgia. Referint-se a la carta *Vicesimus Quintus Annus* (n.º 14) assenyala que en la litúrgica és més important el progrés i la renovació que la reforma. Això es confirma tenint en compte que la nova generació ha conegut la litúrgia però no n'ha viscut el canvi. La litúrgia ha de ser viscuda com un fet d'ordre espiritual.

PAUL DE CLERCK presenta el tema *La participació en la litúrgia: l'aportació de les ciències humanes*. Com a historiador repassa quatre maneres de relacionar-se amb la litúrgia: l'al·legoria, que explica la celebració com una representació dramàtica de la vida i passió de Crist, que recolza en els gestos i no en el text; el recobriment pel cant, tant a l'Orient on el poble canta desde fora de l'iconostasi, com a Occident on el Sanctus i el Benedictus recobreixen la pregària eucarística, deixant només en silenci el moment de la consagració i on sorgiran les misses polifòniques; el veure la litúrgia com una obligació que els preveres han d'acomplir i els fidels han d'assistir-hi: s'aprofita per a catequitzar-los durant la celebració. La quarta manera és que preveres i fidels participin en l'acció litúrgica mateixa. Recorre a la teoria de JAKOBSON sobre la comunicació (ciències humanes) i assenyala com a camí per a aplicar-ho el de la mistagogia, tal com feien els Pares de l'Església.

RAMON BUIXARRAIS tracta de la *Presència i acció del Crist en la litúrgia*. L'aleshores bisbe de Màlaga descriu la situació actual dient que la litúrgia és entesa com l'acció de tot el poble cristià, però a vegades predomina l'aspecte ritual i l'individualisme o l'aspecte humanitarista, amb el perill d'imposar preferències personals. Passa a reflexionar sobre el

Crist present i operant en la Litúrgia i en treu les conseqüències que ha de ser més contemplativa, més humana i més missionera. Conclou amb unes propostes concretes, a manera de «decàleg».

BONIFACI BAROFFIO, Abat emèrit de Noeci, presenta una breu reflexió sobre el tema *L'Església es manifesta ella mateixa en la Litúrgia*. Parla del Crist i l'Església en pregària i de la litúrgia vida de l'Església. Tenint en compte la relació entre *lex orandi* i *lex credendi*, recorre a l'eclesiològia conciliar (*Lumen Gentium*) i, en sintonia, amb ella a peces de l'eucologia que reflexen el nostre sentir amb l'Església i ser Església.

IGANCIO OÑATIBIA exposa les *Noves perspectives de la pastoral litúrgica*. Amb abundoses referències a la *Vicissimus Quintus Annus* de Joan Pau II (1988) tracta de les necessàries adaptacions, d'educar el sentit del misteri i ensenya a participar-hi (és la mistagogia), d'educar per la celebració mateixa, de situar bé la litúrgia en la vida de l'Església (i per tant conjuminada amb el testimoniatge i el servei). Un darrer apartat el dedica a la comunitat diocesana com a promotora de la renovació litúrgica: el paper del bisbe, la formació permanent dels preveres, participació dels laics també en els nivells en que es prenen les decisions pastorals. Conclou recordant que en la Litúrgia els homes som cooperadors de l'obra divina.

Les Ponències són nou, dedicades al balanç i perspectives de la reforma litúrgica a Catalunya. Pronunciades tres cada matí simultàniament. Tot i que el tema sigui més especialitzat, contenen sovint una reflexió tan densa com les conferències. Per raó d'espai ens limitem a assenyalar els conferenciants i els temes, tot i que mereixerien de ser ressenyades. Són:

JOSEP M. ROVIRA I BELLOSO: *Sacramentalitat cristiana i celebració. El fons teològic de la «Sacrosanctum Concilium».*

JOSEP M. SOLER I CANALS: *La litúrgia, font de la vida espiritual. Balanç i perspectives.*

PERE LLABRES I MARTORELL: *La pastoral litúrgica al cor de la missió pastoral de l'Església. Reflexió i propostes per a una acció pastoral d'avui.*

JOAN CARRERA: *De la religiositat popular, a un cristianisme popular.*

ADALBERT FRANQUESA: *Alguns aspectes del Primer Congrés Litúrgic de Montserrat.*

JOAN BUSQUETS I DALMAU: *Catequesi i litúrgia.*

JOAN BABURES I NOGUER: *El cant, participació en la litúrgia.*

CARLES ELIAS I CAO: *Art i litúrgia. Balanç i perspectives de la reforma litúrgica a Catalunya.*

MODEST PRATS I DOMINGO: *Problemes pastorals de l'ús de les llengües vives en la litúrgia*. (Memòria de la ponència i del treball d'aquesta secció a cura de JOAN LLOPIS).

L'obra és un bon punt de referència per a tothom qui estigui interessat en la litúrgia i un document que haurà de ser tingut en compte en fer la història de l'Església a Catalunya en els nostres dies.

F. XAVIER ARÓZTEGUI, PVR.